

reinhardti (Br.). De ere altsaa forskellige fra de nordligere paa Vestkysten levende; men for disse vil det næppe være betimeligt at indføre et nyt Navn, da jeg ikke tvivler om, at det ved Sammenligning med nordamerikanske Fjælddryper vil vise sig, at det er denne Race, *Lagopus mutus rupestris* (Gm.), der er indvandret i Grønland.

For den østgrønlandske Rype foreslaas Navnet *Lagopus mutus groenlandicus*.

OM DEN VESTGRØNLANDSKE SKALLESLUGER, *MERGUS SERRATOR MAJOR, SUBSP. NOV.*

AF

E. LEHN SCHIØLER

Den Form af Toppet Skallesluger, der lever i Grønland, forekommende paa Vestkysten, ret almindelig ynglende op til Upernivik, er en større og kraftigere Fugl end den typiske, det vil sige den af Linné beskrevne *Mergus serrator serrator*. Dette træder tydeligt frem af den Sammenstilling af gennemsnitlige Maal, som her følger:

	Vinge	Næb 1	Næb 2	Næb 3	M.fod	M.taa.
51 Hanner fra Vestgrønland..	254	60	65	15	50	69
43 danske Hanner	244	59	64	13	48	67
8 norske »	247	58	64	13	48	67,5
1 svensk »	247	56	63	13	50	70
1 Han fra New York, U. S. A.	241	60	63	12	47	62
15 islandske Hanner	247	60	65	13	49	66
9 grønlandske Hunner	230	54,5	58,5	13	46	63
30 danske Hunner	219	53	57	11	44	62
10 islandske Hunner	225	54	56,5	11,5	45	62.

Ved denne Sammenligning af Maal, omfattende 168 Skalleslugere, ere kun udfarvede, gamle Hanner og Hunner benyttede, d. v. s. saadanne Hanner, der enten ere i Pragtdragt eller Sommerdragt med hvid Forvinge og altsaa kønsmodne, og saadanne Hunner, der enten vare skudte paa Yngleplads, i fuldt udfarvet voksen Dragt, eller med nedsunken Ægleder.

Næbmaal 1 er taget fra Næbspids til forreste Fjergrænse paa Næbryggen, Næbmaal 2 fra Næbspidsen til Enden af den korte nøgne Næbflig paa Panden, Næbmaal 3 er taget tværs over Næbbet lidt foran Mundvigen paa det Sted, hvor Fjerklædningen paa Næbsiden standser.

Foruden det maalte Stof har foreligget til Undersøgelse yderligere 134 yngre Fugle, Skeletter og Ællinger. Maalene vise tydeligt nok, at den grønlandske Skallesluger er større end den typiske, og Størrelsesforskellen kommer tydeligst til Udtryk i Næbmaal 3, idet dette Maal er over 10 % større hos de grønlandske Fugle end hos den typiske Skallesluger, det vil sige, Næbbet er ved Roden bredere; det er i det Hele taget et kraftigere og stærkere Næb. Vingens Længde er kun forøget med knapt 5 %; formodentlig ere ogsaa Skalleslugere, der leve nordøstligt for Danmark og besøge os om Vinteren, noget større end de paa Vest- og Østkysten af Sverige samt paa vore Kyster rugende, thi om Vinteren ses her jævnligt ret store Skalleslugere, der i Størrelse overtræffe vore hjemlige Ynglefugle.

Den største Skallesluger-Vinge i ovenstaaende Række Hanner fra Danmark er 258 mm, og dette Maal forekommer kun én Gang, medens 3 Hanner have Vingen 253 mm, 1 Han har Vingen 252 mm o. s. v.; den mindste Vinge, 234 mm, har en Han fra dansk Yngleplads; en anden har Vingen 237 mm, en 3dje 239 mm, en 4de og en 5te Han henholdsvis 243 mm og 244 mm; men formentlig er Overgangen til nordøstlige Skalleslugere jævn. I den foreliggende Række af grønlandske Hanner er største Vingemaal 272 mm, forekommende én Gang; Hanner med Vingen omkring 263 mm træffes ikke sjældent, men paa den anden Side kan Vingemaal hos grønlandske Hanner ogsaa være saa lille som 240 mm, hvilket dog kun forekommer to Gange i den foreliggende Række. Hos Hunner er Forholdet et lignende.

Den islandske Skallesluger staar i Størrelse, saaledes som Maalene vise, omtrent midt imellem de skandinaviske og grønlandske, dog nærmende sig mest til de skandinaviske, undtagen for Næbbets Vedkommende, der har omtrent samme Længde som de grønlandske Skalleslugeres, men ikke samme Bredde ved Roden.

Den eneste Skallesluger, der har foreligget til Undersøgelse fra Amerika, stammer fra Østkysten i Nærheden af New York og slutter sig i Størrelse nærmest til de skandinaviske.

Ogsaa i Henseende til Farve og Tegning er der en lille Forskel at se; de grønlandske Skallesluger-Ællinger, der lige ere udkrøbne af Ægget, have paa Hovedets Sider en langt varmere, rødligere, nøddebrun Farve, end skandinaviske og islandske Ællinger kunne opvise. Og den samme Forskel i Farvetone genfindes hos unge Hunner og unge Hanner i første voksne Dragt, hos gamle Hunner i Pragtdragt og gamle Hanner i Sommerdragt, men her gælder dog, at Forskellen som oftest kun er iøjnefaldende, naar friske, ikke falmende Fugle sammenlignes, thi som bekendt falmer Farven paa Hovedet af saavel smaa Ællinger som voksne, unge Fugle temmelig hurtigt, og det er derfor nødvendigt for at kunne bedømme Forholdet rigtigt at sammenligne Fugle i samme Alder og fra samme Aarstid. Gennemgaaende er ogsaa Vatringsen paa Kroppens Sidefjer hos grønlandske Hanner noget grovere, og da de sorte Bølgelinier ere bredere, se Hannernes Kropsider mørkere ud end hos skandinaviske Skalleslugere; desuden have Bryst og Bug hos de mig fra Grønland i Løbet af den sidste Snes Aar tilsendte Skalleslugere, skudte i de tidlige Foraarsmaaneder, haft et langt stærkere rødtligt Skær end hos friskskudte Fugle her fra Landet paa tilsvarende Tid; men paa tørre Skind forsvinder denne Farve som bekendt efterhaanden.

Brehm, der saa indgaaende har beskæftiget sig med Arternes geografiske Variation, nævner i sin *Naturgesch. Vög. Deutschl., Ilmenau 1831*, der hochköpfige langschnäblige Säger, *Mergus serrator*, Linné, og der plattköpfige langschnäblige Säger, *Mergus leucomelas*, Linné & Brehm, der skulde kunne skelnes fra hinanden ved, at Issen hos den første skulde være meget højere end den stærkt hvælvede Pande, medens den hos den sidstnævnte ikke skulde være højere end den kun lidt hvælvede Pande. Den første skulde leve paa Island, sandsynligvis ogsaa i Norge, og forekomme i faa Par paa den pommerske Kyst; den anden skulde leve paa den pommerske Kyst og undertiden, men sjældent, forekomme paa Island. Det vil ses, at ingen af disse Beskrivelser hentyde til den grønlandske Skallesluger, og Indførelsen af et nyt Navn synes derfor nødvendigt.

Det kan tilføjes, at grønlandske Skalleslugere, som jeg i Sommer havde Lejlighed til at se levende i Søndre Strømfjord paa Vestkysten af Grønland — en gammel Han i Sommerdragt, som endnu ikke havde mistet Svingfjerene, blev skudt ^{24/7} 25 — vare

baade mine Ledsagere og mig saa paafaldende ved deres Størrelse, at vi paa Afstand først troede at have den store Skalleslugers amerikanske Race, *Mergus merganser americanus* Cass. for os. Den skudte Fugl havde stærkt opsvulmede Testes og var den eneste, der var villig til at flyve op; de andre stolede aabenbart ikke paa deres Svingfjer og foretrak at undfly ved at dykke.

Paa Grønlands Østkyst er den Toppede Skallesluger ogsaa iagttaget, men den er dog, efter hvad der hidtil foreligger oplyst, langt sjældnere der end paa Vestkysten. Kun 1 Skind fra Østkysten foreligger paa Zoologisk Museum; det er af en gammel Han i Overgang til Sommerdragt, skudt paa Sabine Ø den 17. Juni 1922. Fuglens Maal, nævnte i samme Orden som foran, ere:

♂ ad., ¹⁷/₆ 22, Sabine Ø, Østgrønland: 230. 58. 63,5. 13. 47. 66,

hvoraf ses, at den slutter sig meget nærmere til f. Eks. islandske Fugle end til vestgrønlandske. Efter dette Skind at dømme skulde man tro, at de paa Grønlands Østkyst forekommende Skalleslugere tilhørte Artens typiske Form, men selvfølgelig er det ikke muligt at danne sig nogen begrundet Mening herom, førend et fyldigere Stof er til Raadighed.